

IIN KUNNAN LAUSUNTO SUOMEN KANSALLISEN VEDYN SIIRTOVERKON YVA-ARVIOINTIOHJELMASTA

Gasgrid Vetyverkot Oy – Suomen kansallinen vedyn siirtoverkko, osa II: Pohjois-Pohjanmaa
Diaarinumero: LVV-U/31578/2026

Iin kunta on perehtynyt Gasgrid Vetyverkot Oy:n Suomen kansallisen vedyn siirtoverkon Pohjois-Pohjanmaan osuutta koskevaan ympäristövaikutusten arviointiohjelmaan. Kunta pitää hanketta valtakunnallisesti merkittävänä energia- ja infrastruktuurihankkeena. Arviointiohjelma tunnistaa keskeiset vaikutusluokat, mutta Iin kunnan näkökulmasta tunnistetut paikallisesti merkittävät kysymykset edellyttävät selostusvaiheessa tarkempaa tarkastelua.

Arviointiohjelmassa esitetty tieto Kovaninkankaan tuulivoimahankkeen YVA-menettelystä tulee päivittää ajantasaiseksi. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus on 25.11.2019 (POPELY/2359/2019) todennut, ettei kyseiseen hankkeeseen sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Ajantasainen tieto on tarpeen yhteisvaikutusten arvioinnin luotettavuuden varmistamiseksi.

Kaavoituksen osalta Iin kunta toteaa, että Iin strateginen yleiskaava 2040 tulee ottaa selostusvaiheessa huomioon. Kaava on koko kunnan kattava oikeusvaikutteinen yleiskaava ja sisältää kehittämisperiaatteita, kuten itä-länsisuuntaisia viheryhteystarpeita. Selostusvaiheessa tulee arvioida, miten reittivaihtoehdot vaikuttavat näihin viheryhteyksiin sekä millä toimenpiteillä ekologisen jatkuvuuden toimivuus voidaan turvata.

Yhteisvaikutusten osalta Iin kunta korostaa, että alueella on jo useita toteutettuja ja suunnitteilla olevia tuuli- ja aurinkovoimahankkeita sekä niihin liittyviä sähkönsiirtolinjoja. Näiden hankkeiden muodostama energiainfrastruktuuri yhdessä vetysiirtoverkon kanssa voi aiheuttaa kumuloituvia vaikutuksia maisemaan, ekologiseen jatkuvuuteen, maankäyttöön ja kiinteistörakenteeseen. Selostusvaiheessa tulee arvioida näiden infrastruktuurien yhteisvaikutukset kokonaisuutena, mukaan lukien infrastruktuurikäytävien pirstoutumisvaikutukset ja niiden vaikutukset maanomistajien asemaan ja tasapuoliseen kohteluun. Lisäksi vaikutukset Oijärven paliskunnan alueella on hyvä arvioida yhteistyössä paliskunnan kanssa.

Pohjavesien suojelu on Iin kunnalle merkittävä asia, sillä kunnan alueella sijaitsee useita pohjavesialueita. Arviointiohjelman kartta-aineiston perusteella reittivaihtoehdot sijoittuu vähäiseltä osin Vesisuonkankaan pohjavesialueelle. Koska kyse on rajatusta osuudesta, Iin kunta pitää perusteltuna, että selostusvaiheessa tarkastellaan linjauksen hienosäätöä siten, että pohjavesialue voidaan mahdollisuuksien mukaan kiertää. Samalla tulee vertailla vaihtoehtojen vaikutukset pohjaveden muodostumisolosuhteisiin ja laatuun.

Lisäksi reittivaihtoehdot sijoittuvat Tiironkankaan 1-luokan pohjavesialueen läheisyyteen. Tiironkangas on vedenhankinnan kannalta tärkeä pohjavesimuodostuma, jolta otetaan vettä Iin Vesiliikelaitoksen talousveden tuotantoon. Alueen merkitys kunnan vesihuollolle edellyttää erityistä huolellisuutta vaikutusten arvioinnissa. Vedyn siirtoverkon sijoittaminen vedenottamoiden ja tärkeiden pohjavesialueiden läheisyyteen sisältää merkittäviä riskejä kunnan talousveden tuotannolle. Hankkeen jatkosuunnittelussa on ensisijaisesti pyrittävä linjausratkaisuihin, jotka eivät sijoitu vedenhankinnan kannalta herkille alueille.

Mikäli vaihtoehtoista linjausta ei voida toteuttaa, tulee riskienhallinnan, suojaustoimenpiteiden ja valvonnan olla kattavia ja perustua varovaisuusperiaatteeseen. Arvioinnissa tulee osoittaa, millä suunnittelu- ja toteutusratkaisulla mahdolliset riskit pohjavesien vaarantumisesta ehkäistään ja miten varmistetaan, ettei vedenhankinnan edellytykset heikkene.

Maaperän osalta arviointiohjelmassa tunnistetaan happamien sulfaattimaiden mahdollinen esiintyminen. Iin kunnan alueella sulfaattimaiden kaivaminen voi aiheuttaa happamoitumis- ja metallien liukenemisriskejä, joilla voi olla vaikutuksia pohja- ja pintavesiin. Selostusvaiheessa tulee esittää reittikohtainen selvitys sulfaattimaiden esiintymisestä sekä kuvata riskienhallintatoimenpiteet ja niiden riittävyys.

Vesistövaikutusten osalta Iijoen alitus ja Raasakan rantakaava-alue ovat Iin kunnassa keskeisiä tarkastelukohteita. Selostusvaiheessa pyydetään arvioimaan alitusmenetelmien vaikutukset vedenlaatuun, kalataloudellisiin olosuhteisiin ja maisema-arvoihin. Raasakan rantakaava-alueella tulee tarkastella, miten putkilinja ja siihen liittyvät käyttörajoitukset vaikuttavat tonttien toteutuskelpoisuuteen ja asumisen edellytyksiin.

Iin kunta pitää tärkeänä, että YVA-selostusvaiheessa reittivaihtoehtojen vaikutukset pohjavesiin, vesistöihin, maaperään ja kaavoituksen tavoitteisiin arvioidaan siten, että vaihtoehtojen keskinäiset erot ja vaikutusten merkittävyys ovat selkeästi tarkasteltavissa.